

Nr 205.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av pension från allmänna indragningsstaten åt lantbruksskolföreståndaren P. Rösiö; given Stockholms slott den 15 mars 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Johansson anför:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 mars 1929 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om beredande av pension åt lantbruksskolföreståndaren P. Rösiö och därvid yttrat följande.

Rösiö hade under en följd av år åtnjutit understöd av statsmedel för upprätthållande av den utav honom å Hagaberg i Jönköpings län bedrivna undervisningsverksamheten i jordbruk och lantmannanärningar. Sålunda anvisade riksdagen för ändamålet å extra stat för år 1908 ett anslag av 5,000 kronor. För år 1909 beviljade riksdagen enahanda belopp, 5,000 kronor, men beslöt tillika i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, att beloppet skulle utgå från anslaget till befrämjande av det mindre jordbruket och betraktas

såsom understöd av enskild undervisningsverksamhet, vilken icke på annat sätt kunde komma i åtnjutande av statsunderstöd. Från sistnämnda anslag hade därefter understöd allttjämt utgått till ifrågavarande verksamhet, dock att tilläggsbidrag undantagsvis beviljats från annan anslagstitel. För vart och ett av läsåren 1910/1911—1919/1920 uppgick understödsbeloppet såsom förut till 5,000 kronor och för läsåren 1920/1921—1928/1929 i regel till 9,000 kronor för varje år. Härutöver hade Rösiö för vartdera av läsåren 1926/1927 och 1927/1928 uppburit tilläggsbidrag med 5,000 kronor från reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar. Slutligen finge framhållas, att lantbruksstyrelsen i skrivelse den 15 februari 1929 tillstyrkt en av Rösiö gjord ansökan om ytterligare statsunderstöd för läsåret 1928/1929 med 5,000 kronor.

Rösiö hade sålunda under ett par tiotal år bedrivit en av staten understödd och allmänt uppskattad undervisningsverksamhet inom jordbrukets område, som särskilt tidigare haft en betydande tillslutning av elever från skilda delar av landet. Vid meddelande av denna undervisning hade Rösiö på ett framstående sätt förstått att hos sina lärjungar skapa intresse och ingjuta entusiasmen för jordbrukarens kall. Hans verksamhet på jordbrukets område inskränkte sig emellertid icke enbart till denna undervisning utan ur allmän jordbrukssynpunkt minst lika betydande hade hans föredragsverksamhet varit. Vid denna sistnämnda verksamhet, varigenom Rösiö gjort sig känd över hela landet och förskaffat sig en stor och förtjänt popularitet inom breda lager, hade han icke blott meddelat nyttiga lärdomar åt sina åhörare utan även förmått verka väckande och livgivande för jordbrukets utveckling i olika avseenden.

Rösiö, som vore född den 5 januari 1861, hade emellertid nu uppnått en ålder, då krafterna icke längre räckte till för en dylik ansträngande undervisningsverksamhet, och enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat hade Rösiö för avsikt att nu draga sig tillbaka och upphöra därmed.

Vid sådant förhållande syntes det lantbruksstyrelsen, att staten såsom en erkänsla åt Rösiö för hans betydelsefulla och allmänt kända arbete till det svenska jordbrukets fromma borde bereda honom en årlig pension av statsmedel under hans återstående livstid. En sådan åtgärd från statens sida syntes desto mera befogad som Rösiö torde hava offrat allt vad han själv kunnat förtjäna på uppehållande av sin allmännyttiga verksamhet.

Ifråga om pensionens storlek ville lantbruksstyrelsen för sin del föreslå, att densamma måtte utmätas i förhållande till den pension, som utginge till föreståndare vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor. Nyssnämnda föreståndare bleve pensionsberättigade vid fyllda 65 år. Rösiö hade redan uppnått 68 år.

Vid den av Rösiö bedrivna undervisningsverksamheten hade årligen hållits två kurser. Enligt bestämmelserna i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. (numera statens pensionsanstalt) jämförda med ifrågavarande anstalts kungörelse den 25 november 1921 (nr 716) angående pensionsavgifter m. m. för lärarpersonal vid lantbrukskolor, lantmannaskolor och lantbrukshållsskolor samt jordbrukskonsulenter ägde föreståndare för lantbruksskola eller för lantmannaskola med två årliga kurser vid en uppnådd levnadsålder av 65 år och efter 33 tjänstår uppbära hel tjänstepension till belopp av 4,800 kronor. Härtill komme ett pensionstillägg av 768 kronor, som utginge jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, §§ 3 och 7, med den ändrade lydelse sist-

nämnda författningsrum erhållit genom kungörelsen den 8 april 1927 (nr 126), eller tillhopa 5,568 kronor förutom författningsenligt dyrtidstillägg. Med hänsyn därtill att Rösiö ej erlagt några pensionsavgifter, syntes nyssnämnda belopp, 5,568 kronor, böra jämkas nedåt till 5,000 kronor. Någon ytterligare nedsättning på grund därav att Rösiös lantbruksskoleverksamhet endast varit statsunderstödd sedan år 1908, syntes icke böra ske. Denna verksamhet hade nämligen i ungefär nuvarande omfattning tagit sin början redan år 1888. Visserligen nedlades skolan i början av 1890-talet, men hade dock sedan år 1893 eller sålunda under mer än 33 år oavbrutet upprätthållits, sedan år 1898 å Hagaberg. Pensionen syntes böra utgå redan från och med den 1 juli 1929.

På grund av vad sålunda anförts finge lantbruksstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att Rösiö måtte från och med den 1 juli 1929 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension av 5,000 kronor årligen.

I remissutlåtande den 9 mars 1929 anför *statskontoret*:

Därest såsom av lantbruksstyrelsens skrivelse syntes framgå Rösiö befunnes hava inlagt så stora förtjänster om undervisningen inom jordbrukets område och utövat en så framstående och gagnande verksamhet för jordbrukets utveckling, att en belöning åt honom från det allmännas sida i form av pension kunde anses vara på sin plats — något varom statskontoret icke vore i tillfälle att uttala ett eget omdöme —, ville statskontoret framhålla, att det föreslagna pensionsbeloppet undandroge sig bedömande efter vanliga regler för avpassande av pension åt befattningshavare i statens tjänst men förefölle vara väl högt. Vad förslaget i övrigt beträffade, syntes pensionen böra utgå från och med månaden näst efter den, vari Rösiö lämnade föreståndarskapet för lantbruksskolan å Hagaberg, dock tidigast från och med den 1 juli 1929.

Under flera decennier har Rösiö utövat en för det svenska jordbruket synnerligen förtjänstfull och betydelsefull undervisnings- och propagandaverksamhet. Enligt utredning, som kommit jordbruksdepartementet tillhanda, började Rösiö sin verksamhet år 1886 med praktiska jordbruksdemonstrationer. Lantbruksskoleverksamheten grundades år 1888. Ordinarie kurser hava hållits årligen, dock att arbetet varit inställt under några månader 1893. Sammanlagda antalet elever har uppgått till nära 3,000. Tillika hava hållits specialkurser, nämligen dels så kallade kurser med förevisningar och redogörelser rörande jordbruk, kreatursskötsel och trädgårdsskötsel m. m., dels teoretiska och praktiska sommarkurser för yngre deltagare, dels kurser för småbrukare och dels trädgårdskurser. Vidare har Rösiö bedrivit en livlig föredragsverksamhet landet runt — vissa föredragsserier hava under årens lopp varit besökta av 10,000-tals personer — ävensom rådgivande verksamhet och ett omfattande skriftställer i lantbruks- m. fl. ämnen. Icke minst har det mindre jordbruket och dess många idkare njutit fördel av hans av entusiasm präglade arbete. I sin verksamhet kan Rösiö nämnas såsom en föregångsman.

Det synes mig vara en akt av billighet och rättvisa, att Rösiös verksamhet, som varit förenad med personliga ekonomiska uppoffringar, vinner det erkännande, som ligger i att pension av statsmedel beredes honom.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till föreliggande förhållanden är icke möjligt att enligt vanliga grunder verkställa beräkning av det pensionsbelopp, som kan befinnas skäligt. Lantbruksstyrelsens förslag om dettas utmätande i anslutning till den pension, som utgår till föreståndare vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor synes mig emellertid lämpligt, och lär erintet vara att erinra mot pensionsbeloppets bestämmande till 5,000 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att lantbruksskolföreståndaren Per Rösiö må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder föreståndarskapet för lantbruksskolan å Hagaberg i Jönköpings län, dock tidigast från och med den 1 juli 1929, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 5,000 kronor.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilagda till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.